

Parlamentul
Republicii Moldova

Legea nr. 347
21 septembrie 2021

Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova

Direcția generală juridică

A V I Z

la proiectul de lege cu privire la modificarea Legii cu privire
la veterani nr. 190-XV din 08.05.2003
(nr. 209 din 01.09.2021)

Direcția generală juridică a examinat proiectul de lege sus-menționat, conform prevederilor art. 54 din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr. 797/1996 și ale Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, și expune următoarele considerente.

I. Aspecte de ordin general și procedural

1. Proiectul de lege a fost înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către un grup de deputați în Parlament, în temeiul prevederilor art. 73 din Constituție și art. 47 alin. (1) al Regulamentului Parlamentului.

2. Proiectul de lege face parte din categoria legilor organice și domeniul dat ține de competența Parlamentului, fiind în concordanță conform prevederilor art. 66 și art. 72 din Constituția Republicii Moldova.

3. Prezentul proiect de lege are ca obiect de reglementare modificarea articolelor 6, 9, 14, 15, 16 și Capitolul III din Legea cu privire la veterani nr. 190/2003.

4. Potrivit Notei informative, proiectul de lege are drept scop introducerea unei categorii noi de beneficiari ai Legii cu privire la veterani nr. 190/2003 și anume, copiii războiului. Conform art. 11¹ din proiect, copiii războiului se consideră cetățenii Republicii Moldova care la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial (2 septembrie 1945) au avut vârsta mai mică de 18 ani. Astfel, proiectul de lege stabilește acestor categorii de persoane, garanții sociale și economice suplimentare în scopul creării condițiilor pentru un trai decent, pentru participarea lor în viața publică.

5. Este de menționat că, Nota informativă la proiectul de lege nu corespunde exigențelor art. 34 din Legea nr. 100/2017, care prevede că, autorul proiectului asigură efectuarea expertizelor economice, financiare, științifice, ecologice, juridice sau a altei expertize prevăzută de legislație, în funcție de tipul raporturilor sociale

reglementate de actul normativ. Prin urmare, astfel de expertize nu au fost asigurate de autorii proiectului.

6. Potrivit Notei informative, implementarea prevederilor proiectului de lege sunt necesare „53,8 mln lei anual”. În acest context, semnalăm asupra necesității respectării prevederilor art. 131 alin. (4) din Constituția Republicii Moldova, Hotărârii Curții Constituționale nr. 29/2001 privind interpretarea prevederilor art. 131 alin. (4) din Constituția Republicii Moldova, care prevăd expres că *„orice propunere legislativă sau amendament, care atrag majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare pot fi adoptate numai după ce sunt acceptate de Guvern.”*

7. Consecvent, semnalăm că, proiectul de lege necesită a fi supus avizării în mod obligatoriu, de către autoritățile publice de specialitate de competența cărora ține subiectul abordat și responsabile de implementarea prevederilor acestuia, instituțiile interesate și reprezentanților societății civile, în conformitate cu prevederile art. 32 din Legea nr. 100/2017.

8. Referitor la procedura de înaintare a proiectului de lege spre examinare în Parlament, atenționăm asupra următoarelor reglementări, necesare a fi respectate:

- potrivit art.58 din Regulamentul Parlamentului, avizul Guvernului este obligatoriu, conform prevederilor art.131 din Constituție, la proiectele de acte legislative și la propunerile legislative sau la amendamentele care atrag majorarea sau reducerea veniturilor bugetare sau a împrumuturilor, precum și majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare;

- potrivit art.35 alin.(1) din Legea nr.100/2017, proiectul de lege urmează a fi însoțit de expertiza anticorupție, care este obligatorie pentru toate proiectele actelor normative, inclusiv pentru proiectele actelor normative elaborate de deputații în Parlament;

- potrivit art.17¹ alin.(6) se propune ca cheltuielile legate de acordarea unor facilități ”să fie suportate de patroni sau furnizori de servicii”, fapt ce conduce la efecte asupra activității de întreprinzător, stabilind obligații suplimentare acestora, din care motiv apare necesitatea efectuării analizei impactului de reglementare, care este obligatorie conform prevederilor art.4 și art.13 din Legea privind principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător nr.235/2006 și art.25 alin.(2) din Legea nr.100/2017;

- cu privire la prevederea alin.(3) din art.17¹, invocăm respectarea alin.(5) al art.3 din Legea privind finanțele publice locale nr.397/2003, care stabilește expres că autoritățile administrației publice locale urmează a fi consultate în modul corespunzător asupra modificărilor operate în legislație referitor la funcționarea sistemului finanțelor publice locale. Iar art.81 alin.(6) din Legea nr.436/2006 privind administrația publică locală prevede că, orice modificare a legislației referitoare la funcționarea sistemului finanțelor publice locale vor fi coordonate în mod obligatoriu cu structurile reprezentative ale autorităților publice locale. Nota informativă la proiect nu conține nici o informație în acest sens.

9. Cu referire la coerența și consecvența normelor propuse în proiect și locul acestora în cadrul juridic existent, atenționăm asupra nerespectării prevederilor art.3 din Legea nr.100/2007. În special, actul normativ trebuie să se integreze organic în cadrul normativ în vigoare, scop în care proiectul actului normativ trebuie corelat cu prevederile actelor normative de nivel superior sau de același nivel cu care se află în conexiune.

De menționat că în procedura legislativă este înregistrat *proiectul de lege nr. 210 din 01.09.2021 cu privire la protecția copiilor războiului*, care are același obiect de reglementare. Aceste proiecte urmează a fi examinate concomitent.

II. Obiecții de ordin tehnico-juridic și redacțional

Sub aspectul respectării normelor de tehnică legislativă, specificăm următoarele obiecții și propuneri:

1. Potrivit prevederilor art.42 alin.(5) din Legea nr.100/2017, după adoptarea, aprobarea sau emiterea actului normativ, denumirea se completează cu un număr de ordine, ca element de identificare, la care se adaugă anul în care a fost adoptat, aprobat sau emis acesta. În conformitate cu regula menționată, în denumirea actelor normative nu se indică data și luna adoptării actului normativ.

Prin urmare, pentru a fi în corespundere cu rigorile tehnicii legislative stabilite în Legea nr.100/2017, denumirea proiectului de lege urmează a fi prezentată astfel:

„LEGE pentru modificarea Legii cu privire la veterani nr. 190/2003”

2. Pentru dispoziția **Articolului unic**, propunem următoarea redacție:

„ Art. I. - Legea cu privire la veterani nr. 190/2003 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 84-86, art.392), cu modificările ulterioare se modifică după cum urmează:”.

La **Art. I**, dispozițiile punctelor 4, 5, 6, din proiectul de lege, urmează a fi comasate într-un singur punct. Obiecția este valabilă și pentru punctele 7, 8, 9, 10, 11, care se referă la modificarea art.15 din legea vizată, și respectiv, și punctele 12, 13, 14. Astfel, în conformitate cu regulile uzanțelor tehnico-juridice aceste prevederi necesită a fi incluse în puncte distincte, care vor conține modificări asupra unui anumit articol.

3. Norma juridică de completare a art.6 alin.(2) lit. e) nu se încadrează în conținutul articolului respectiv, care reglementează noțiunea de veteran și categoriile de veterani. Categoria de subiecți ”copii războiului” nu se atribuie la veterani și nu poate fi asimilată categoriilor de veterani. Această categorie de persoane urmează a fi atribuită la *alte categorii de persoane* care cad sub incidența art.12 din Legea nr.190/2003. În cazul adoptării proiectului de lege, art.12 urmează a fi revăzut și completat în așa mod, ca să includă și această categorie de subiecți.

În scopul asigurării concordanței normelor prevăzute în proiect cu reglementările cadrului normativ în vigoare, urmează a fi examinată modalitatea de încadrare corectă a subiecților „copii războiului” în textul Legii nr.190/2003.

În contextul în care, la art.18 din Legea nr.190/2003 sunt stabilite măsurile de protecție socială a altor categorii de persoane care cad sub incidența legii vizate, care includ *copiii participanților la cel de-al Doilea Război Mondial sau la acțiuni de luptă în timp de pace din rândurile militarilor căzuți la datorie*, urmează a fi coordonate reglementările proiectului de lege în partea ce ține de măsurile de protecție socială a acestor categorii de persoane.

Necesitatea aducerii în concordanță a normelor de reglementare privind statutul subiecților menționați și a măsurilor de protecție socială a acestora, se impune și din considerentul neadmiterii discriminării sau inechității sociale a unei categorii față de alta prin oferirea unor garanții sau a unor drepturi mai favorabile.

4. Nu este clar, de ce se propune completarea Capitolului II cu art.11¹. Considerăm că, în contextul proiectului de lege, aceste reglementări urmează a fi prevăzute la art.12, care va fi revăzut și restructurat în alineate separate, ce vor delimita și concretiza categoriile de persoane care cad sub incidența prezentei legi.

5. În contextul prevederilor Hotărârii Parlamentului nr. 89/2021 pentru aprobarea listei ministerelor, atenționăm asupra necesității de completare a proiectului de lege cu o normă de modificare care să prevadă *substituirea în tot textul Legii nr.190/2003 a sintagmei "Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale" cu sintagma "Ministerul Sănătății și Protecției Sociale"*.

6. La art. 17¹ "Măsurile de protecție socială a copiilor războiului":

- atenționăm asupra faptului că denumirea articolului nu corespunde întocmai cu conținutul, care este complex și urmează a fi divizat și reglementat în două articole separate. Mai ales că, normele alin.(2)-(7) din acest articol țin de competența bugetară a cheltuielilor ce urmează a fi acordate acestei categorii de persoane;

- Referitor la măsurile de protecție socială propuse la alin.(1), atenționăm asupra necesității de examinare a acestora în raport cu alte categorii de subiecți cum ar fi de exemplu, *copiii ai căror părinți și-au pierdut viața sau capacitatea de muncă ori au dispărut fără veste în timpul acțiunilor de luptă*, prevăzuți la art.18 din Legea nr.190/2003. Considerăm că normele juridice de reglementare prevăzute în proiect nu pot admite stabilirea unor condiții diferite, care ar putea fi tratate drept discriminatorii.

- La alin.(2), (4), (5), (7) cheltuielile de finanțare urmează a fi prevăzute la bugetul de stat. Prin urmare, nu este necesară delimitarea acestora în mod separat. Totodată, se vor respecta prevederile art.8 alin.(2) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181/2014, care prevede că resursele bugetelor componente ale bugetului public național sînt destinate finanțării tuturor cheltuielilor prevăzute în bugetele respective, fără a stabili relații între anumite tipuri de resurse și cheltuieli.

- Cu referire la alin. (6), normele din acestea conțin elemente de neconstituționalitate și riscă a fi obiect de sesizare la Curtea Constituțională, sub aspectul atribuirii unor competențe de cheltuieli improprii "suportate de patroni sau furnizori", fără a se asigura acoperirea financiară a acestora.

- La alin.(3) sunt prevăzute cheltuielile legate de acordarea prestațiilor prevăzute la alin. (1) lit. c), care se propun a fi suportate din bugetele administrative-teritoriale.

Potrivit prevederilor art.10 din Legea nr.397/2003 privind finanțele publice locale, veniturile bugetelor unităților administrativ-teritoriale sub formă de transferuri se efectuează de la bugetul de stat, iar volumul acestor transferuri se stabilește expres în legea bugetului de stat pentru fiecare unitate administrativ-teritorială.

Conform art.81 alin.(6) și alin.(7) din Legea nr.436/2006 privind administrația publică locală, este interzisă orice delegare de competențe fără

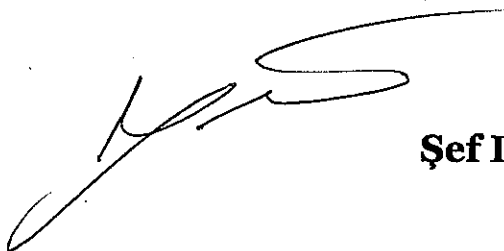
alocarea de surse financiare, necesare pentru a se acoperi costul realizării competențelor respective. Iar procedurile de distribuire a resurselor financiare proprii ale autorităților publice locale, precum și orice modificare a legislației referitoare la funcționarea sistemului finanțelor publice locale vor fi coordonate în mod obligatoriu cu structurile reprezentative ale autorităților publice locale.

Reglementările de bază privind delegarea de competențe către autoritățile administrației publice locale sunt prevăzute la art.6 și art.6¹ din Legea nr.435/2006 privind descentralizarea administrativă.

Norma de trimitere la alin.(1) lit. d), urmează a fi concretizată în scopul determinării exacte a sensului privind cheltuielile legate de acordarea facilităților fiscale, care sunt prevăzute în Codul fiscal, precum și a competenței patronilor sau furnizorilor de servicii în acest sens.

De asemenea, prevederile alin.(6) urmează a fi examinate suplimentar prin prisma art.54 din Constituție, în vederea asigurării respectării principiului de proporționalitate dintre scopul urmărit și mijloacele folosite.

În concluzie, proiectul de lege urmează a fi revizuit și definitivat prin prisma obiecțiilor invocate, iar oportunitatea examinării lui ține de prerogativa exclusivă a Parlamentului.

ION CREANGĂ
Șef Direcție generală

Ex. E. Crețu
Tel. 820-588